

גליון 407
שנה ט' תש"פ

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

סיפורי חז"ל

ואת כל העדה הקהל אל פתח אהל מועד
(ח' - ג')

שבעת ימים קודם הקמת המשכן, היינו בשלושה ועשרים באדר, ציוה אלקים את משה לקדש את אהרן ובניו ולמלא ידם לכהונה. אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, פתה אותו בדברים שיתפייס לכהונה, לפי שהוא בורח מן השררה, לך והלוק לו כבוד כנגד כל ישראל, ומנה אותו לעיניהם, כדי שיראו אותו כולם כשהוא נכנס לכהונה גדולה ויהיו זהירים שלא לחלוק על הכהונה. נצטוה משה להקהיל את כל העדה אל פתח אהל מועד, אמר משה לפניו, רבונו של עולם, שישים רבוא אנשים וכהנה וכהנה בחורים, איך אעמידם פתח אהל מועד, ואינו אלא בית סאתים, ואתה אומר הקהל את כל העדה אל החצר הזאת? אמר לו הקדוש ברוך הוא, ועל דבר הזה אתה תמה? השמים האלו לא כדוק של עין דקים הם? ואני רקעתי אותם מסוף העולם ועד סופו, ואף לעתיד לבוא כך אני עושה לציון, כל אותם האוכלוסים מאדם הראשון ועד שיחיו המתים, האיך הם עומדים, והם עתידים לומר צר לי המקום. גשה לי ואשיבה מה אני אעשה להם, אני מרחיב את ציון אומר לה "הרחיבי מקום אהלך, ויריעות משכנותיך יטו, אל תחשבי".

(תנ"כ צו יד-טז)

פרשת השבוע

"ויעש אהרן ובניו" אומר רש"י "שלא הטו ימין ושמאל", כלומר: הם לא משכו בכתפיהם ימין ושמאל מרוב ענווה, ולא העמידו פנים כמי שאינם ראויים לכך, אלא משנצטוו לעשות, קמו ועשו, סיים "החתם סופר" ואמר: ענווה יותר מדי אף היא מין גאוה נחשבת.

מעות חיטים

בימי זקנתו של הרה"ק רבי חיים מצאנו זיע"א, כשעלה שנה אחת לשאת את דרשת שבת- הגדול, פנה אל קהל עדתו ואמר: "דרכם של הרבנים לפתוח דרשה זו בקושיה על הרמב"ם, ולאחר מכן לתרצה על-ידי פלפול חריף. בעעורי, כשכוחי היה במותני, הייתי גם אני עושה כן, אך עתה זקנתי ואין בידי לדרוש כך. "אומר איפוא רק זאת: הרמב"ם פוסק שבליל הסדר מצווה לאכול מצות ולשתות ארבע כוסות, ושאפילו עני שבישראל המחזור על הפתחים חייב לקיים מצוות אלה. ועל כך יש לי קושיה גדולה, איך יוכלו העניים שאין בידם פרוטה, לקיים מצוות אלה? ואין בידי תירוץ. לא אזוו מכאן עד שתתרצה אתם". הבינו הנוכחים את הרמז ותרמו ביד נדיבה למעות-חיטים. עבור העניים.

צו את אהרן ואת בניו וגו' (ו' ב')
אר"ש ביותר צריך הכתוב לזרו במקום שיש בו חסרון כיס (רש"י). מסופר על הרה"ק רבי מנחם מענדל מקאסוב (האהבת שלום) זיע"א שהיה אומר, בומן שבית המקדש היה קיים, אדם שנכשל בחטא, מביא קרבן ומתכפר. בומן הזה, יהודי שנכשל, מרבה בצדקה ופודה את עצמו מן החטא. ואילו בשבת קודש שהכיס ריק ואין בו נתינת צדקה, מה יעשה ויתכפר? יהא זריו ונשכר להזמין אורחים עניים לשולחנו לסעודת שבת, עניים אוכלים ובעלים מתכפרים. זה שאומר רש"י, ביותר צריך לזרו 'במקום שיש חסרון כיס', כשכיס הצדקה חסר, כלומר, בשבת קודש.

ויעש אהרן ובניו את כל הדברים (נ"ח - ל"ו)

אומר רש"י: להגיד שבחן שלא הטו ימין ושמאל. מסופר: יום אחד פנה הגה"ק ה"חתם סופר" זיע"א אל אחד המתפללים, וביקש ממנו שיעבור לפני התיבה, אך הלה העמיד פנים של עניו כביכול, משך בכתפיו ונתת כמי שאינו ראוי לכבוד גדול כל כך. אמר לו ה"חתם סופר": על הפסוק

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים 7:38 ת"א: 7:40 ר"ת: 8:15

פרשת צו שבת הגדול

זמני כניסת השבת
ירושלים: 6:24 ת"א: 6:40

ה"צמח צדק" האזין לשיחת האב הכאובה בקשב רב, מצחו הבהוק נמתך בידו העדינה, הוא ישב זמן רב כשעניו עצומות, אך לא הגיב במאומה. הלחץ בלב האב השבור גבר, שתיקתו של הרבי כמעט הטריפה את דעתו, הלוא טרם בואו לכאן, סיפרו באוזניו חסידים אשר התגוררו בעירו, אותות ומופתים גדולים, ישועות ונפלאות אשר פועל הרבי עבור היהודים הבאים אליו להתייעץ עמו ולהתברך מפיו, ומשום מה דוקא הוא נתקל בחומה של שתיקה, באטימה שאינו מבין את פירושה.

אך היהודי שלבו כמעט ונשבר וכמעט נתייאש, לא הרפה, שוב ושוב שטח בבכי גובר והולך את בקשתו לפני הרבי, וציין כי בן זה יחיד הוא לו, וכי מועד הגיוס מתקרב, ואנה אני בא, בלי בני יקירי זה, טוב מותי מחיי, התייפח בבכי קורע לב. אך דבריו ודמעותיו כמו שבו ריקם, דומה היה כי אין הרבי מקשיב כלל לדבריו.

בסופו של דבר יצא מלפני הרבי, כאשר אך ברכת שלום מהדהדת באוזניו, הצדיק לא הבטיח מאומה, בלית ברירה ובלב שבור ורצוף, עלה היהודי על העגלה ויצא חזרה לדרך הארוכה לביתו. כשהגיע לביתו, סיפר לאשתו ולבני ביתו על האכזבה הגדולה שהיתה מנת חלקו בביקורו אצל הרבי. הללו ניסו לעודדו, שבוודאי משהו שמימי מסתתר מבעד לשתיקתו של הצדיק, ואל לו להיכנס חלילה לייאוש, ישועת ה' כהרף עין. בצר לו, הרבה האב בתפילות ובתחנונים, ועל אף מועקת לבו, לא פסק מלקוות ולצפות לישועה, הרי שערי דמעות לא ננעלו, וגם התפילות הרבות יעשו מחצה, וככל שהתקרבו הימים למועד ההתייצבות, כן הרבה בתפילותיו ובעתירותיו, ספר התהילים לא מש מידו, כשדמעות חמות מרטיבות את הדפים הישנים של התהילים.

בבוא היום בבוקר השכם, קמו ר' שלמה ובנו ולבותיהם הולמים, מועד ההתייצבות נקבע לשעה מסוימת והמפקדה הצבאית מתנהלת על פי תקנות קשוחות, דינו של המאחר חמור מאד, עד כדי כניסה לבית הסוהר, לאחר תפילה ואכילת פת שחרית, יצאו האב ובנו ממפתן ביתם ועיניהם מצפות לישועה, אך עוד לא הספיקו להתרחק ממתחווי הבית, והנה לקראתם יהודי דל בשר וכפוף קומה, בראותו את הבאים לקראתו, הניח יד ימינו על לבו, ובקול צרוד קרא "יהודים יקרים, מדרך ארוכה באתי הנה, ועדיין לא בא אוכל לפי, אנא בטובכם הגישו לי פת לחם לאכול וצפחת מים לשתות ותחיו את נפשי אוי". פניו המוריקים של ר' שלמה החווירו, בדיוק עכשיו כאשר כל רגע יקר הוא מפז, אם לא די בידיו הריקניות לקראת ההתייצבות גם יאחר, בדיוק בזמן גורלי זה צץ יהודי זה כמו מבטן האדמה. העני הבלתי מוכר, נושם ונושף בכבודות, וימינו נתונה עדיין על לבו כמו עוצר הוא בעדו מפרוח מגופו.

פעולה זו של חסד ודוקא בזמן ובעת כה לחוץ, פתחה לפניכם את שערי הרחמים לרווחה

שנים רבות חיכה ר' שלמה לבן זכר, תפילות ותחינות רבות שפכו ר' שלמה ואשתו לפני בורא כל העולמים, אצל רבים מצדיקי דורו הזכיר את עצמו, כדי להתברך מפיהם. ותפילותיהם וציפיותיהם לא היו לשוא, היה זה ערב שבת כאשר אנשי העיירה נתבשרו שלר' שלמה נולד בן זכר, השמחה בביתם היתה רבה, שמחת הברית עברה מתוך שמחה גדולה, כאשר רבים מיהודי העיירה נטלו בה חלק, רבה של העיירה שימש כסנדק, ומוהל מומחה הוזמן מעיר סמוכה להכניס את הרך הנימול בבריתו של אברהם אבינו ע"ה. ר' שלמה ערך סעודה כיד המלך, כמובן שלא שכח את אביוני העיר שכולם הוזמנו וזכו להתענג בתענוגי בשר ודגים.

השנים חלפו, הרך הנימול גדל והיה לבחור ירא שמים, נח לשמים ונח לבריות, בישיבה היה בין הבחורים הלמדנים והיסב נחת רבה להוריו ולמוריו. עד לאותו יום בהיר, בה הודיעו שלטונות הצבא לר' שלמה, שבנו חביבו מחוייב גיוס, ועליו להתייצב תוך כמה שבועות במפקדה הצבאית, ולהפוך לחייל מן המניין של הצבא הקומוניסטי. חייו השלווים של ר' שלמה וזוגי הופרו בבת אחת, תפילות רוויות דמעות היו מנת חלקם יום ולילה, השתדלויות רבות שלא העלו דבר, והייאוש כמעט ומלאו את לבם, כשאחד מידידי הציע לו לנסוע אל הרה"ק רבי מנחם מענדל בעל ה"צמח צדק" מליואבאוויטש זיע"א (יומא דהילולא י"א ניסן), שבברכותיו פעל ישועות גדולות לבני ישראל, על אף המרחק הרב שהיה עליו לנסוע, לא חשב ר' שלמה פעמיים, ויצא לדרך עוד באותו היום.

ימים ולילות שרך עצמו בדרך עד שהגיע לביתו של ה"צמח צדק", כשספר התהילים לא מש מידו, המתין לתורו להיכנס לרבי, וכשהגיעו תורו, ואך דרכו רגליו בחדרו של הצדיק, פרץ בבכי מהתרגשות ופחד גם יחד, ושפך לפני הרבי את מר שיחו: "בן יחיד ויקר יש לי, ועתה הגיע לגיל הגיוס, ובתוך שלושים יום עליו להתייצב במפקדה הצבאית בעירו, שם יחלט גורלו לשבט או לחסד, בריא ושלם הוא ב"ה בני יקירי, טוב רואי, ובדרך הטבע אני לא רואה שום סיבה לשלילה או לדיחוי, "רבי" זעק היהודי מקירות לבו, "מה אעשה לבני ביום שידובר בו?" האב האומלל לא היה צריך לפרט את חששותיו הגדולים, השירות הצבאי כרוך בקשיים רבים, ובסכנות לגוף ולנשמה, שמירת שבת, כשרות, וקיום המצוות, בגדר מסירות נפש הן, ואין כמעט אפשרות לבחור יהודי בצבא הקומוניסטי, להישמר ולהישאר שומר תורה ומצוות. אנא רבי! זעק מנבכי ליבו, בטל את הגזירה הנוראה מכל, צדיק גוזר והקב"ה מקיים.

משל ונמשל

תן לו משלו שאתה ושלך שלו

אמרו חז"ל (אבות ג' - ז') תן לו משלו שאתה ושלך שלו ונבאר זאת על פי :

משל למה הדבר דומה לסוחר אחד שהרבה חנונים היו לוקחים ממנו סחורה ולא לכולם היה כסף מזומן והיה נותן להם בהקפה ומחמת בגידת הזמן הפסידו הרבה מלקוחותיו ולא היה בידם לפרוע לו את חובם ומכל שכן לקחת סחורה חדשה אולם הסוחר שהיה איש רם המעלה ובעל לב טוב ריחם על לקוחותיו ולא רצה לגרום להם שיבואו לידי פשיטת רגל ולכן הוסיף לתת להם בהקפה אף על פי שלא שילמו לו את המגיע מהם בעד קניותיהם הקודמות והיו בין לקוחותיו אלו שלושת סוגים, סוג אחד שרצו בכל ליבם לשלם לסוחר הוב את המגיע לו, ועבדו יומם ולילה כדי להרויח פרנסתם ולשלם לו, סוג ב' שלא עמלו עמל מרובה כל כך אלא אכלו ושבעו והיטיבו את לבם וגם עבדו קצת כדי להרויח ולשלם לכל הפחות בעד הסחורה שקיבלו בשניה, והיה סוג שלישי שלא עבדו כלל אלא הואיל וקיבלו סחורה חדשה בהקפה לא נקפו אצבע אלא היו אוכלים ושותים ומתבטלים להנאתם

והנמשל: זוהי כוונת חכמינו ז"ל במאמר הנ"ל, הרי ידוע כי הפנקס פתוח והחנווני הזה שכל סחורתנו שלו נותן לנו בהקפה, אף על פי שאנו חייבים לו תמיד אלא שהוא רוצה בטובתנו ושלא נפשוט ח"ו את הרגל ונוכל להתקיים, הרי שמירת היושר והצדק נותנת שנהיה אנחנו מבני הסוג הראשון, שנשתדל בכל כוחנו לעמול יומם ולילה כדי לשלם לבורא העולמים את החוב וכדי שנוכל להתקיים בעולמנו.

(הרה"ק רבי יעקב יוסף מפולנאה זיע"א)

והיהודי שאצה לו הדרך, הביט בו ברחמנות מהולה ברתחה, וכבר אומר הוא לומר לו כי מימינו ומשמאלו מקדם ומאחור, מתגוררות משפחות יהודיות טובות לב ופתוחות ידיים, ואלו בוודאי ישמחו להשביע רעבונו ולהקל צערו, אך ירחם ויסטה מנתיבו כי נחפו הוא לדרך קשה, והוא עצמו זקוק לרחמי שמים מרובים. אבל מחשבות אלו תופסות מוחו רק לשניות מועטות, כי מיד התנער הוא מהן, כאילו שוכח את מצבו ואת צערו דאגתו העצמיים, וברוחב לב ובסר פנים יפות, הזמין את האורח הרעב פנימה לביתו ואמר: "בוא אחי היקר אכול ושתה וברך את האלוקים", נכנס האורח נוטל ידיו, מברך ואוכל ושותה, ומותיר, ועיניו אורו, "כשם שהחייטני" אמר לבעל הבית "כן יוסיפו לך משמים חיים וטובה וברכה". וכבר נחפו העני לדרכו, והיהודי זרו את בנו "הבה נודרו, כי אצה לנו הדרך", שלא נאחר חלילה ונענש על כך.

אצו ורצו כל הדרך, וכשהגיעו ברגע האחרון, נכנסו שניהם לבית המפקדה, והממונים על הגייסות הביטו בבחור הנושם ונושף בכבודות, מחמת יראה ופחד ומרוב בהילות, הממונים הביטו בו בעיניים זועמות, והבהילו את הרופא לבדוק את הבחור היהודי שהגיע זה עתה, אם ראוי הוא לשרת בצבא, הרופא הצבאי בחן את הבחור מכף רגל ועד ראש, נקש על ראשו, הביט לתוך גרונו, בדק את אוזניו, הצמיד ידיו זו לזו, והפטיר ספק בכעס ספק בקוצר רוח: "שלחו מעלי גופות שאינן ראויות למדי צבא". ר' שלמה ובנו המאושרים, נסעו הביתה ובידיהם כתב השחרור של הבן מהצבא, עיני שניהם זלגו דמעות התרגשות, תודה והודיה להש"ת. כעבור זמן מה נמלך היהודי ונסע ל"צמח צדק" "שתיקתו של הרבי" אמר לבנו בקורת רוח, "יפה הייתה מכל הקולות שבעולם, מן הראוי כי אבשר לו את הבשורה הטובה".

כשנכנס לחדרו של הרבי, האיר לו ה"צמח צדק" את פניו הקדושות ואמר: "בבואך לפני לא אמרתי לך מאום, יען כי לא ראיתי בעבורכם שום פתח לישועה, אמור נא לי מה עשית באותו יום אשר בזכותו זכיתם לישועה הגדולה חוץ לדרך הטבע?" היהודי נדהם, לרגע התגלגלו מחשבותיו אחרנית, ולפתע נזכר הוא, ושח באוזני הרבי את סיפורו של אותו עני שביקש דבר מה להסעיד לו באותו יום גורלי, שמא ואולי יש קשר בין זה לזה, הרבי חייך ואמר: "אכן, שערי רחמים סגורים היו בעבורכם, אך פעולה זו של חסד ודוקא בזמן ובעת כה לחוץ, פתחה לפניכם את שערי הרחמים לרווחה, מצווה זו שקיימתם בהכנסת אורחים ובמתן אכילה ושתיה לאדם עני ורעב, התייצבה לפניכם להמליץ טוב בעדכם, צדקה מעבירה את רוע הגזירה".

צ'ין אדם לחברו

קמחא דפסחא של הסבא משפאלי מסופר: שנה אחת נסע הסבא קדישא משפאלי זיע"א לכל העיירות הסמוכות לשפאלי, וקנה הרבה חיטים לחג הפסח, ואח"כ טחן אותן, והכין "קמחא דפסחא" לרוב. העולם התפלא בשביל מי צריך כ"כ הרבה קמח? שלושה ימים קודם החג נשרפה פתאום עיר אחת הסמוכה לשפאלי, ויצאו כולם נקיים מנכסיהם, וגם לצרכי חג הפסח לא נשאר להם מאומה. אז נסע תיכף ה"סבא" לאותה עיר, והביא את כל הקמח שהכין, ואפה מצות בשביל כל אנשי העיר. אז הבינו שהצדיק היכן תרופה למכה.

גמילות חסד בגופו

מסופר: יהודי אחד שלא ניחן בבינה יתירה היה מבקר בקביעות בבית הרה"ק רבי יחזקאל שרגא מסטראפקוב זיע"א, והיה מבקש כסף כל כמה חדשים כדי לקנות מנעלים לרגליו בטענה שהנעליים נהיו קטנים עליו, ובכל פעם נתן לו הרבי מעות, אף שלא היתה הפרוטה מצויה, וממש היה בביתו לחם צר ומים לחץ. לאחר כמה פעמים שחזר הדבר ונשנה, אמר לו הרבי שבגיל כזה כבר אין גודלים הרגילים ולא יתכן שהנעל נהיית קטנה, ושאלו מתי גזו לאחרונה את צפרני רגליו? הלה ענה שקשה לו להתכופף ועל כן כבר זמן רב לא גזו הציפורניים. הכניסו הצדיק לחדר האמבטיה והוריד לו את מנעליו, ובכבודו ובעצמו גזו לו את ציפורני רגליו, ומאז היו הנעליים טובים ונוחים.

קמחא דפסחא בזמן המלחמה בתקופת מלחמת העולם הראשונה כאשר התגורר החפץ חיים בעיר סמילוביץ נודע לו שעשירי העיר לא נענים ביד רחבה למגבית מעות חיטים לפסח ויש חשש שעניי המקום ידעו סבל בחג החפץ חיים הזעיק מיד את כל התושבים לבית המדרש עלה על הבימה ואמר הלא רואים אתם שכבר זקנתי ועוד מעט יקראו אותי לעולם האמת ובו יחקרו אותי על אנשי סמילוביץ אם הם נותנים צדקה אם תרמו מעות חיטים ובכן אני שואל אתכם מה אשיב להם אם אומר שאתם נותנים הרי זה שקר ומעודי לא שקרתי ואם אומר שאינכם נותנים אדבר לשון הרע ובשום אופן אינני רוצה בכך הוא לא הספיק לגמור את דבריו ומכל הצדדים התחילו לזרוק מאות רובלים ובו במקום נאסף סכום גדול שהספיק לכל צרכי הפסח לעניי העיר.

הכרת הטוב

מספרים על הגה"ק רבי חיים מוואלוזין זיע"א שלא חתם אף פעם על חרם כלשהו נגד חסידים, והגה"ק מבריסק זיע"א אמר פעם, כי הסיבה לכך היתה כי ר' חיים זכה פעם לטובה גדולה מאוד מאחד האדמורי"ם החסידיים, והוא סבר כי כמו שמשה רבינו לא יכול היה להכות את היאור והאדמה מחמת שהם עשו לו פעם טובה, כן אסור גם לו לכתוב משהו נגד החסידים, אחרי שפעם קיבל טובה מרבי חסידי.

תלולא דצדקיא

שבת קודש י' ניסן מרים הנביאה בת עמרם (ב"א תפ"ז) יום ראשון י"א ניסן רבינו משה בן נחמן רמב"ן (ה"א כ"ט) הרה"ק רבי ישעיהו ב"ר אברהם הורוויץ (של"ה - ש"צ) יום שני י"ב ניסן רבי מרדכי זיסקינד סג"ל לנדא מסטרי ב"ר יואל משה (תרט"ז) יום שלישי י"ג ניסן רבינו יוסף קארו ב"ר אפרים (בית יוסף-של"ה) רבינו משה אלשיך ב"ר חיים (אלשיך-שנ"ז) הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר שלום שכנא (ה"צמח צדק" מליובאוויטש - תרכ"ו) הרה"ק רבי יואל משאץ ב"ר חיים (תרמ"ו) יום רביעי י"ד ניסן הרה"ק רבי אשר ישעי' מראפשיץ ב"ר אליעזר ליפמן (תר"ה) הגה"ק רבי אברהם יפה'ן מנובהרדוק ב"ר צבי אשר יפה (תשל"ל) יום חמישי ט"ו ניסן יצחק אבינו הרה"ק רבי מאיר מקריסטנופאלי ב"ר צבי (יד המאיר - תקע"ה) הרה"ק רבי אלישע ב"ר ברוך מגורליץ (תשא) יום שישי ט"ז ניסן לוי בן יעקב משבטי קה

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבניטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רמזים וסיק התרים על המעשים.

עשרה ראשונים (ד')

א) אם בא מעשרה ראשונים, ואחר כך כשהתחילו להתפלל, יצא, ושוב חזר, לא הפסיד מעלתו, ונקרא עדיין מעשרה ראשונים. (אשל אברהם מבוטשאטש, מהדו"ת, סימן כ"ה, ד"ה ממה).

ב) מי שאי אפשר לו להיות מעשרה ראשונים בשחרית, ישתדל להיות מעשרה ראשונים במנחה וערבית. (שלמי ציבור, דף כ"ג ע"ב).

ג) כשם שמצוה להיות מעשרה ראשונים, כך מצוה להתעכב עד שלא ישארו עשרה בבית הכנסת. (בן איש חי, שנה ראשונה, פרשת מקץ, סעיף א').

ד) בנשים אין דין שיהיו מעשרה ראשונים בבית הכנסת. (גם אני אודך תשובות הגאון "דברי בניהו" שליט"א).

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

לע"נ

הר"ר יעקב קליין ע"ה
בן יבלחט"א הר"ר משה הי"ו
נלב"ע י"א ניסן תנצב"ה